

A Győri Ítéltábla dr. Margitics István ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr. Sági János jogtanácsos által képviselt **alperes neve alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2019. november 20. napján kelt 5.P.20.486/2017/82. számú ítélete ellen az alperes által 84. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - megtartott tárgyalás alapján - meghozta a következő

Í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és az alperes által a felperesnek fizetendő kártérítés összegét 1.897.184 (Egymilliónyolcszázkilencvenhétezer-egyszáznyolcvannégy) forintról 964.594 (Kilencszázhatvannégyezer-ötszázkilencvennégy) forintra és az elsőfokú ítélet szerinti kamataira leszállítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perköltségfizetésre kötelezését és a felperest kötelezi, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 18.670 (Tizennyolcezer-hatszázhetven) forint elsőfokú perköltséget.

A felperes által az államnak megfizetendő eljárási illeték összegét 51.400 (Ötvenegyezer-négyszáz) forintról 138.400 (Egyszázharmincnyolcezer-négyszáz) forintra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására - 74.400 (Hetvennégyezer-négyszáz) forint fellebbezési illetéket, valamint az alperesnek 15 napon belül 9.000 (Kilencezer) forint másodfokú perköltséget.

A fennmaradó fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes alkalmazásában álló, a **Település 1i** Rendőr-kapitányságon szolgálatot teljesítő rendőrök 2012. szeptember 8-án szakszerűtlen bilincselés során eltörték **Név 1**nek, a felperes házastársának jobb felkarját.

A sérülés miatt maradványtünetként hegeseedett **Név 1** vállízületi tokja és a vállízület mozgáskorlátozottság maradt vissza.

A **Név 1** feljelentésére indult nyomozást a nyomozóhatóság bűncselekmény hiányában megszüntette. Az ezt követően kezdeményezett pótmagánvádas eljárás során a büntetőügyben eljáró bíróság jogerősen megállapította, hogy az alperes alkalmazottai **Név 1** sérelmére tártettesként gondatlan súlyos testi sértés vétségét követték el.

Név 1 a sérülését megelőzően magas vérnyomás és cukorbetegségben, valamint ehhez társuló ideglegépülésben, alkoholos depresszióban, májzsugorban, szívelégtelenségben, érelkeményedésben, nagyzületi porc és csontkopásban szenvedett, és korábban agyvérzésből eredő - már gyógyult - féloldali bénulása is volt.

Közös háztartásban élt a felperessel az **Település 2,** szám alatti ingatlanban, amelyhez 200 m² területű kert is tartozik. Két, külön háztartásban élő, már felnőtt gyermekük **Név 2**, valamint ifj. **Név 1** (a per korábbi I. és II. r. felperesei).

Név 1 a bántalmazását követően a **Név 3** Kórházban 85 alkalommal fizioterápiás kezelésen vett részt, majd a vállízület hegesezése miatt 2013. február 26. és 2013. április 2. között utókezelésben is részesült a **Név 4** Kórház **T3**.Rehabilitációs Osztályán.

2013. június 26-án és 2013. július 4-én a **Név 4** Kórházban is gyógykezelték.

A vállízület mozgáskorlátozottsága miatt a sérülést követő hat hónapig nem volt képes biztonsággal tömegközlekedési eszközön utazni.

A sikeres rehabilitációig a tisztálkodásban, öltözködésben, étkezésben és egyéb szükségletei elvégzésekor is segítségre szorult.

A **Név 3 kórházi** fizioterápiás kezelésekre, a **T3i** és a **Név 4 kórházi** utókezelésre a lánya szállította a tulajdonát képező személygépkocsival.

A kórházi kezelés indokolta 2 db pizsama, 1 db köntös, 5 db trikó és 1 pár papucs megvásárlását.

A kórházi tartózkodásai alatt **Név 1**et mindkét gyermeke, valamint a felperes is rendszeresen látogatta.

Név 1 mozgásszervi rehabilitációja ugyan sikeres volt, de egyéb betegségei miatt a rehabilitációt követően súlyos állapotba került, folyamatos ellátásra, gondozásra, segítségre szorult, majd sorsszerű megbetegedései folytán 2014. február 17-én elhunyt.

A felperes (korábban III. r. felperes, akire a per során az I-II. r. felperesek a követelésüket engedményezték) módosított keresetében 3.294.934 forint kártérítés és ennek 2015. január 1-jétől esedékes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest az alábbiak szerint:

I. tétel:

1. kórházi (ruha) kényszervásárlás: 11.500 forint,

2. 2013. február 26-án a **Név 4** Kórház **T3** Rehabilitációs Osztályára történő utazás üzemanyagköltsége: 3.453 forint,
3. e kórházból a 2013. április 2.-i hazautazás üzemanyagköltsége: 3.687 forint,
4. a kórházi látogatás üzemanyagköltsége: 14 alkalommal - 15.568 forint (**Név 1** lányának költségei) és további 8 alkalommal (fia, valamint a felperes költségei) - 29.872 forint,
5. figyelmességi csomag, élelem feljavítás: 19.000 forint.

II. tétel: Gyógyszerköltség 2012. szeptember 9. és 2014. február 17. között: 5.000 forint havonta, 16 hónap alatt összesen 80.000 forint.

III. tétel: **Név 1** gondozása (mosdatás, öltöztetés, etetés, borotválkozás, WC-re segítség) a sérülésétől a haláláig - 16 hónap alatt, naponta 3 óra időtartamban, 700 forint/óra díjjal számítottan: 1.152.000 forint.

IV. tétel: Háztartási munkaerő pótlás (állatok etetése, gondozása) költsége a fenti 16 hónapra, naponta 2 óra időtartamban, 700 forint/óra díjjal számítottan: 816.000 forint.

V. tétel: A kertművelés munkaerő pótlásának költsége (az **Település 2**, szám alatti ingatlanhoz tartozó 200 m² kert művelése) 8,5 hónap időtartamban, 700 forint/óra díj alapul vételével: 414.000 forint.

VI. tétel: A **Név 3** kórházi fizioterápiás kezelésre történő utazás üzemanyagköltsége 85 alkalommal: 537.672 forint, továbbá alkalmanként 4 óra időtartamban a kísérő kiesett munkája ellenértékének megtérítése 300 forint/óra díj alapul vételével összesen: 102.000 forint.

VII. tétel: A **Név 4** Kórházba történő utazás költsége: 9.682 forint, továbbá 2x4 óra időtartamban a kísérő kiesett munkája ellenértékének megtérítése 300 forint/óra díj alapul vételével összesen: 2.400 forint.

VIII. tétel: A pótmagánvádas eljárásban felmerült 98.100 forint költség (a sértetti képviselő ellátásának díja és a pótmagánvádas eljárás illetéke).

A felperes arra hivatkozott, hogy **Név 1**et karjának sérülését megelőzően saját sorsú betegségei nem akadályozták az önfenntartásban, a háztartási munkák és a ház körüli munkák elvégzésében: művelte a családi házas ingatlan kertjét, a háznál tartott állatokat etette, gondozta. A sérülést követően azonban már nem volt képes önmagát sem ellátni és el kellett végezni helyette a korábban általa ellátott egyéb feladatokat (pl. a háztartás vezetését, az állatok etetését, gondozását, a kertművelést) is. A vállsérülés miatt nem tudott tömegközlekedési eszközön sem utazni, ezért a kórházi és rehabilitációs kezelésekre személygépkocsival kellett szállítani. A kórházi kezelés alatt látogatni is kellett és indokolttá vált a kórházi élelem feljavítása, valamint a kórházba ruházat vásárlása is. Azt is állította, hogy **Név 1**nek nagy mennyiségben fájdalomcsillapító gyógyszereket kellett szednie. A büntetőeljárással kapcsolatos igénnyel összefüggésben kifejtette, hogy a sértetti képviselő ellátása fejében összesen 88.100 forint ügyvédi munkadíjat fizettek meg és leróttak 10.000 forint illetéket is.

Az alperes az ellenkérelmében elismerte, hogy alkalmazottai jogellenesen jártak el **Név 1**fel szemben, és a szakszerűtlen bilincseléssel sérülést okoztak neki.

Nem vitatta az ún. kórházi kényszervásárlás 11.500 forintos költségét, és azt sem, hogy **Név 1**et a kórházban a lánya 8, a házastársa és a fia szintén 8 alkalommal meglátogatta, és hogy ezzel a keresetben megjelölt mértékű üzemanyag költség merült fel. A további kórházi látogatásokat azonban indokolatlannak ítélte.

A gondozási költség kapcsán rámutatott arra, hogy **Név 1** jogosult lett volna házi segítségnyújtásra és annak igénybevétele az ellátása, gondozása megoldható lett volna. Ezért a gondozásával kapcsolatosan előterjesztett igény elutasítását kérte. Ugyanakkor olyan nyilatkozatot is tett, hogy hajlandó megtéríteni a házi segítségnyújtás 85 forintos óradíját. A családtagok általi gondozás szükségességének megállapítása esetére a gondozó, segítő munka időtartamát napi 3 órában, a háztartási munkaerőpótlást napi 2 órában és 700 forint/óra összegben elismerte, de csak a sikeres rehabilitáció végéig, 2013. április 2. napjáig.

A kertművelés munkaerőpótlási költségét az alapi ingatlanon levő kert nagysága alapján 2 naponta 3 óra időtartamban, összesen 11,5 hónap ideig nem vitatta, 700 forint/óra munkaerőpótlási költség mellett, összesen 362.250 forint összegben.

A fentieket meghaladóan a kereset elutasítását kérte.

A **Név 1** gyógykezelésre szállításával felmerült üzemanyagköltséggel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy lehetőség lett volna tömegközlekedési eszköz vagy a társadalombiztosítás által támogatott betegszállítás igénybe vételére, illetve - abban az esetben, ha orvosi indok zárta ki a tömegközlekedést - **Név 1** igényelhetett volna kilométerenként 21 forint társadalombiztosítási támogatást a személygépkocsi üzemanyagköltségéhez. Ennek elmulasztása megítélése szerint a kárenyhítési kötelezettséget sérti.

Azt is vitatta, hogy a kórházba szállításokkor indokolt volt kísérő alkalmazása.

Álláspontja szerint a büntetőeljárásban felmerült költségek a polgári perben vele szemben nem érvényesíthetők.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 1.897.184 forint kártérítést és ennek 2018. január 1-jétől a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatát, valamint 196.250 forint perköltséget.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 51.400 forint eljárási illetéket. Megállapította, hogy a fennmaradó illeték az állam terhén marad.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A Székesfehérvári Törvényszék 10.B.321/2014/21. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítélőtábla azt helybenhagyó 4.Bf.332/2015/7. számú határozata alapján megállapította az alperes kártérítő felelősségét, rámutatva arra, hogy az alperes alkalmazottai intézkedésük során az ellenállást nem tanúsító sértett korát figyelmen kívül hagyva a bilincselést szakszerűtlenül végezték el, és jogellenes magatartásukkal **Név 1**nek sérülést okoztak.

Mivel az alperes elismerő nyilatkozatot tett a kereset I/1. (kórházi kényszervásárlás: 11.500 forint) és az V. (kertművelés, munkaerőpótlási költsége: 362.250 forint) tételére, valamint részben a I/4. tételre (felperes és fia kórházi látogatása: 29.872 forint), ezen összegek megfizetésére bizonyítás lefolytatása nélkül kötelezte.

Az alperes által vitatott kártételek kapcsán vizsgálta azok felmerültét, mértékét és azt, hogy okozati összefüggésben állnak-e az alperes alkalmazottainak jogellenes magatartásával.

Megállapította, hogy **Név 1** életvitele jobb karjának mozgáskorlátozottsága folytán a sérülésétől (2012. szeptember 8-tól) a sikeres rehabilitációig (2013. április 2-ig) elnehezedett, rendszeresen, a nap különböző időpontjaiban segítségre szorult a tisztálkodásban, borotválkozásban, öltözködésben, étkezésben és a sürgősségi elvégzésekor is. A ház körül tartott állatok etetését, gondozását sem tudta már ellátni, és a kertet sem tudta művelni.

Álláspontja szerint a **Név 5** Szociális és Gyermejjóléti Szolgálat által munkanapokon reggel 8 órától 16 óráig biztosított házigondozás - a szolgáltatásokat részletező tájékoztatás alapján - a nap különböző időpontjaiban jelentkező gondozási, ellátási feladatok kiváltására nem lett volna alkalmas, mert **Név 1** a segítségnyújtásra nem csak munkanapon és nem csak adott időtartamon belül szorult rá. Ezért nem értékelte a kárenyhítési kötelezettség elmulasztásaként azt, hogy nem vette igénybe a szolgálat segítségét.

Idézte az orvosszakértői véleményt, amely szerint a vállízület hegesedése miatt indokoltá váló utókezelés (**T3 Rehabilitációs Osztály**) sikeres volt, a vállízület mozgástartománya nőtt, **Név 1** panaszai csökkentek és jó általános állapotban bocsátották otthonába. Ezért a házi gondozást a sérüléstől a rehabilitáció befejezéséig, 2013. április 2. napjáig (206 nap) ítélte indokoltnak, a felek egyező nyilatkozata alapján napi 3 órában. A díjat az alperesi elismerésre tekintettel 700 forint/órán, összesen 432.600 forintban állapította meg.

Megállapította, hogy a kertművelést és az egyéb ház körüli munkákat a felperes végezte el **Név 1** helyett. Megjegyezte, hogy a felek álláspontja e téren kizárólag az időtartamban tért el. A kárigényt e tételnél is a rehabilitáció végéig tartotta megalapozottnak. Az állatok etetését, gondozását napi 2 órában 700 forint/óra díjjal számolva, a kertművelést 2012. szeptember 9-től november 30-ig (3 hónap), majd 2013. március 15-től november 30-ig (8 és fél hónap) időtartam alatt átlagosan 2 naponta 3 órában ugyancsak 700 forint/óra díjjal számolva vette figyelembe (288.400 forint + 362.250 forint).

Indokoltnak ítélte a kórházi kezelésekre szállítással felmerült üzemanyagköltségek megfizetésére is kötelezni az alperest.

Tényként rögzítette, hogy **Név 1** a bántalmazását követően 85 alkalommal, alkalmanként 4 óras fizioterápiás kezelésen vett részt **Név 3 Kórházban**. A kezelésekre szállítással (a **Település 4 - Település 2 - Név 3 Kórház - Település 2 - Település 4** útvonalon) 537.672 forint költség merült fel.

A vállízület hegesedése miatt **Név 1** utókezelésben is részesült a **Név 4 Kórház ... Rehabilitációs Osztályán** 2013. február 26. és 2013. április 2. között.

A **Település 4 - Település 2 - Település 3 - Település 4** útvonalon az oda- és visszaút költsége összesen 7.140,-forint volt.

2013. június 26. és 2013. július 4. között a **Név 4 Kórházban** is megjelent gyógykezelés céljából. Az oda-és visszaút üzemanyagköltség 9.682 forintot tett ki.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az aggálytalan igazságügyi szakértői vélemény szerint a bántalmazását követő hat hónapig **Név 1** a tömegközlekedésben akadályozott volt és a több mint egy hónapig tartó rehabilitációs kezeléssel szükségszerűen együtt járó nagyobb poggyásza tekintettel nem volt elvárható tőle a hosszadalmasabb, nehézkes betegszállítás igénybevétele sem. Megítélése szerint a tömegközlekedés vagy a betegszállítás igénybevételének elmulasztása a rövidebb időtartamú kezelésekre történő utazáskor sem róható a terhére, mert a kezelések helye és a lakóhelye

közötti távolság, a betegszállítás köztudomásúan hosszabb időtartama és annak nehezítettsége indokolta személygépkocsi használatát.

Nem ítélte eltúlzottnak a felperes által megjelölt kórházi látogatásszámot, és az ez alapján felmerült üzemanyagköltséget sem.

Mivel az alperes az üzemanyagköltség címen előterjesztett kárigény számítási módját és az összecszerúságát nem vitatta, e címen - az alperes által elismert 29.872 forinton felül - 570.062 forint megfizetésére kötelezte.

Utalt arra is, hogy ha **Név 1** a tömegközlekedésben akadályozott volt, akkor a személygépkocsi vezetésében is, ezért indokolt volt gépjárművezető alkalmazása, ebből adódóan kísérő vált szükségessé, így a vele kapcsolatban felmerült munkaidő kiesés megtérítése iránti igény (összesen 104.400 forint) is megalapozott.

A büntetőeljárásban felmerült jogi képvisellel kapcsolatos 98.100 forint megfizetésére azzal az indokkal kötelezte az alperest, hogy a kereset jogalapjának megállapítása a pótmagánvádas eljárás során meghozott jogerős bírósági ítéleten alapul.

Az egyéb igényeket (figyelmeztető csomag, étel feljavítás és gyógyszerköltség) részben bizonyíthatatlanság, részben pedig indokolatlanság miatt elutasította.

A fentiek alapján az alperest az alkalmazottai szakszerűtlen és jogszerűtlen intézkedésével okozati összefüggésben felmerült 1.897.184 forint kár és kamatai megfizetésére kötelezte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 339. § (1) bekezdése, 340. § (1) bekezdése, 348. § (1) bekezdése, 355. § (1) és (4) bekezdései és 360. § (1) bekezdése alapján.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet részbeni megváltoztatásával a marasztalási összeg 1.499.914 forinttal történő leszállítását kérte.

Idézte a büntető ítélet azon megállapítását, miszerint az alkalmazottainak nem kellett tudniuk **Név 1** alapbetegségeiről, azonban az életkorára nagyobb figyelemmel lehettek volna. Arra hivatkozott, hogy ha ez nem is alkalmas a kimentésre, a felelősség mértékének megállapításánál az elsőfokú bíróságnak mindenképpen értékelnie kellett volna.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői véleményben és annak kiegészítéseiben foglaltakat. Kiemelte, hogy a szakvélemény szerint **Név 1** súlyos máj- és vesebeteg volt, és e sorsszerű megbetegedései már a bántalmazásokor akadályozták a mindennapi életvitelben, ezért bizonyosan nem volt képes a felperes által részletezett munkák ellátására.

Az összes fellebbezett tétel kapcsán hivatkozott a közvetlen ok-okozati összefüggés hiányára és arra, hogy több tétel vonatkozásában nem bizonyította összecszerű kárát a felperes: így az ún. kórházi kényszervásárlás, a kórházi látogatások száma, a háztartási munkaerőpótlás, a ház körüli munka sem igazolt.

Megismételte, hogy **Név 1**nek a kezelésekre történő utazás során elsősorban az ingyenes betegszállítást kellett volna igénybe vennie, ennek hiányában pedig igényelnie kellett volna a

társadalombiztosítási költségterítést. Sérelmezte, hogy ennek összegével (21 forint/km) az elsőfokú bíróság nem csökkentette az utazási költséget. Ezért a megítélt utazási költséget 227.082 forintra kérte leszállítani.

A kísérővel kapcsolatosan előadta, hogy **Név 1** lánya a felperes előadása szerint a kertművelésben is részt vett, ezen felül GYES-t is kap, így több jogcímen vesz fel „jövedelmet”. Arra is hivatkozott, hogy a kísérő szükségességét a felperes nem tudta orvosi irattal igazolni. Megjegyezte még, hogy **Név 1**nek nem lett volna szükséges kísérőre, ha a betegszállítást igénybe veszi.

A napi gondozásra alapított igény kapcsán megismételte, hogy **Név 1** jogosult lett volna házi segítségnyújtásra. Állította, hogy a napi gondozási rutin ütemezhető, ezért a házi segítségnyújtás valós segítség lehetett volna. Mind a napi 3 óra időtartamot, mind a 700 forint/óra összeget eltúlzottnak tartotta. A házi segítségnyújtás 85 forint/óra térítési díját vállalta megfizetni, ezért az általa elismert napi 2 óra és 85 forint/óra alapulvételével 35.020 forintra kérte az e címen megítélt marasztalási összeg leszállítását.

Arra az esetre, ha az ítélet tábla arra az álláspontra helyezkedne, hogy hétféteken - mivel akkor nincs házi segítségnyújtás - a gondozást a felperesnek kellett személyesen biztosítania, 108.820 forintra kérte mérsékelni az e jogcímen megítélt kártérítési összeget.

A jogi képvisellel járó költségek vonatkozásában a jogalapot is vitatta, arra hivatkozással, hogy a büntetőeljárás nem előfeltétele a polgári igény érvényesítésének, és a bűnügyi költség az elkövetőt, vagyis a rendőröket terheli.

Az V. tétel kapcsán megítélt összegre nem tért ki arra hivatkozással, hogy azt az elsőfokú ítélet is mellőzte.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés részben alapos.

Az ítélet tábla a fellebbezést a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020 (III.31.) Korm. rendelet 29. §-a alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást - a jogvita elbírálásához szükséges mértékben és a felek által felajánlott bizonyítás lefolytatásával - feltárta, az abból levont jogi következtetéseit azonban csak részben osztotta.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet alapján az alperes kártérítési felelőssége fennáll, miután **Név 1** sérülésének oka az alkalmazottai által szakszerűtlenül fogantatosított kényszerintézkedés volt.

Az ítélet tábla annyival egészíti ki az elsőfokú bíróság által megállapítottakat, hogy az alperes kártérítő felelőssége az rPtk. 339. § (1) bekezdésén és 348. § (1) bekezdésén túlmenően az rPtk. 349. § (1) bekezdésén alapul.

Ezen túlmenően az ítélet tábla rámutat arra is, hogy nincs alapja az alperes által a fellebbezésben kért kármegosztásnak azon okból, hogy a rendőrök nem ismerték **Név 1** alapbetegségeit.

Az alperes által hivatkozott ún. osztott okozatosságnak nincs tételes jogi alapja. Ez a kármegosztás sem az rPtk. 340. §-ából, sem 345. § (2) bekezdéséből vagy 346. §-ából nem vezethető le. A magyar jogban uralkodónak tekinthető álláspont szerint annak kockázatát, hogy a sérülés esetleg súlyosabb lesz a sértett alapbetegsége miatt, a károkozónak kell viselnie, azaz ilyen esetekben is teljes kártérítéssel tartozik.

Az ítélet tábla a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (rPp.) 353. § (3) bekezdése alapján ezt követően kizárólag azt vizsgálta, hogy a felperes által érvényesített egyes - a fellebbezéssel érintett I/1., I/2., I/3., részben I/4, részben III., IV., VI., VII. és VIII. - tételek okozati összefüggésben állnak-e a jogellenes magatartással, továbbá hogy a károsult vagy a kárigénnyel fellépő felperes a kárenyhítési kötelezettségének eleget tett-e.

Az I. tételesszámon érvényesített igények közül az alperes fellebbezése az I/1., I/2., I/3., I/4. tételeket érintette: arra hivatkozott, hogy nem igazolt sem a károk felmerülte, sem azok összege.

Az ítélet tábla rámutat arra, hogy a I/1. tételt (11.500 forint kórházi kényszervásárlás) és az I/4. tétel 29.872 forintos összegét (amely **Név 1** fia és a felperes látogatásával összefüggésben felmerült üzemanyagköltség) az alperes a 33. számú jegyzőkönyvben mind jogalapjában, mind összecszerülésében elismerte. Ezért ezek megfizetésére az elsőfokú bíróság további bizonyítás nélkül kötelezte.

Az alperes a fellebbezésében nem adott magyarázatot arra, hogy korábbi elismerésével szemben miért vitatja ezeket a tételeket.

Az elsőfokú bíróság az rPp. 163. § (2) bekezdése alapján fogadta el valónak a felperes által előadott tényeket. Az alperes ezekkel kapcsolatosan sem a elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem ébresztett kételyt, ezért a fellebbezése az I/1. tételre és az I/4. tétel 29.872 forint összegű résztételére vonatkozóan alaptalan.

Az alperes az elsőfokú eljárásban azt sem vitatta, hogy **Név 1**et a lánya is látogatta, a látogatások számát is elismerte, csak nem tartott indokoltnak kétnaponkénti látogatást.

Az elsőfokú bíróság ítéletében ugyan külön nem indokolta, de a marasztalás összecszerüléséből kitűnően a I/4. tételesszám alatt érvényesített 15.568 forintos látogatási költséget is megalapozottnak ítélte és azt teljes egészében megítélte a felperesnek.

Az ítélet tábla álláspontja is az, hogy nem indokolatlan, ha a gyermek a kórházban fekvő, ellátásban segítségre szoruló szülőjét 33 nap alatt 14 alkalommal meglátogatja.

Az I/2. és I/3. tételeket az alperes arra hivatkozva vitatta (indokait a VI. tételnél kifejtve), hogy **Név 1**nek elsősorban az ingyenes betegszállítást kellett volna igénybe vennie, másodlagosan pedig - a betegszállításban történő akadályoztatása esetén - költségtérítést igényelhetett volna. Ennek elmulasztásával megszegte kárenyhítési kötelezettségét.

Név 1 2013. február 26. napjától 2013. április 2-ig tartózkodott a **Név 4** Kórház **T3**. Rehabilitációs Osztályán. A szakvélemény igazolja, hogy mozgáskorlátozottsága miatt nem tudott tömegközlekedéssel utazni. Az ítélet tábla osztja az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a több mint egy hónapig tartó kezelés indokolta poggyásznagyság okán az sem volt elvárható tőle, hogy a betegszállítást vegye igénybe. Ezért az ítélet tábla is - annak ellenére, hogy külön orvosi javaslat nem

volt a személygépkocsi igénybevételére - elfogadta a személygépkocsival történő oda, valamint visszautazás szükségességét és indokoltságát.

Arra azonban helytállóan hivatkozott az alperes, hogy a személygépkocsi igénybevétele esetén **Név 1**et utazási költségeihez támogatás illette meg a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 22. § (1) bekezdése, valamint a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII.1.) Korm. rendelet 11. § (5) bekezdése alapján.

Nem volt ugyanis elzárva attól, hogy a beutalásra jogosult orvos javaslatát kérje a tömegközlekedési eszköz helyett személygépkocsi igénybevételéhez, és ez esetben a fenti Korm. rendelet 11. § (5) bekezdése alapján utazási költségtérítésként kilométerenként 21 forint illette volna meg.

Az rPtk. 340. § (1) bekezdése értelmében a károsult a kárelhárításra, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, és nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

Miután **Név 1** az egészségbiztosítás által részére biztosított kedvezményt - bár tehetett volna, de - nem vette igénybe, megsértette kárenyhítési kötelezettségét. Ezért a felperes csupán arra a költségre tarthat igényt, ami a kilométerenkénti 21 forinton felül jelentkezett.

Az I/2. és I/3. tétel alatt a felperes 97 km alapján számította az odaút és a visszaút benzinköltségét (3.453 és 3.687 forint). Ezt csökkentette az ítélőtábla kilométerenként 21 forinttal: az I/2. tételnél 1.416 forintra, az I/3. tételnél pedig 1.650 forintra. Így e két tételnél 2x2.037 (4.074) forintra a kereset alaptalan.

Az elsőfokú bíróság az I/1., I/2., I/3. és I/4. tételekre összesen 64.080 forintot ítelt meg. A fentiek alapján a kereset ezen al tételekre összesen 60.006 forint erejéig alapos.

A III. számú tétel alatti gondozási költséget az alperes azzal vitatta, hogy **Név 1** nem vette igénybe a házi segítségnyújtást, így ezzel is megszegte a kárenyhítési kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság is tényként állapította meg, hogy **Név 1** jogosult lett volna erre az ellátásra. Arra is rámutatott, hogy ha a szolgáltatás alkalmas a sérült személyes gondozásának kiváltására, akkor elvárható annak igénybevétele.

Ennek ellenére az alperesi kifogást mégis alaptalannak ítélte, mert álláspontja szerint a **Név 5** Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat - figyelembe véve a nap különböző időpontjaiban jelentkező gondozási szükségletet - nem tudta volna ellátni **Név 1**et, ezért a házi segítségnyújtás nem váltotta volna ki a felperes által ellátott gondozási tevékenységet.

Az alperes az elsőfokú eljárásban csatolta **Település 5** Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testületének a szociális ellátásért és ételmezésért fizetendő térítési díjakról szóló 8/2012. (III.1.) számú önkormányzati rendeletét, melynek hatálya kiterjed **Település 2** községre is.

A rendelet alapján egyértelmű, hogy a **Név 5** Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat **Település 2** község területén is alapellátás keretében biztosítja a házi segítségnyújtást, melynek térítési díja 85 forint óránként.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szoc.tv.) 63. § (1) és (2) bekezdései szerint házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybevevő személy saját

lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást: az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését és az önálló életvitel fenntartásában az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést. A (7) bekezdés alapján a házi segítségnyújtást a megállapított napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani.

A **Név 5** Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat 2019. április 5. napján adott tájékoztatása szerint a házi segítségnyújtásba beletartozó és a szolgálat által ellátandó feladatok: ágyazás, mosogatás, takarítás, orvos riasztás, gyógyszer felíratás és annak kiváltása, bevásárlás, személyi higiénia biztosítása, szükség esetén ágyban fekvő ember gondozása és egyéb olyan tevékenységek, mellyel az idős embert az otthoni létében a gondozó segítheti.

A felperes a gondozás kapcsán felmerült igényét arra alapozta, hogy a vállsérülés következtében előálló mozgáskorlátozottság miatt **Név 1**et segíteni kellett a mosdásnál, öltöztetésnél, etetésnél, illetve a borotválkozásban, valamint egyes szükségletei elvégzésében.

Az ítéletábra megítélése szerint e segítséget a fenti szabályok alapján hétköznapi egyértelműen biztosítani tudta volna a szolgálat által biztosított gondozó.

Kétségtelen, hogy a házi segítségnyújtás munkanapokon sem áll a nap 24 órájában rendelkezésre, arra azonban helytállóan hivatkozott az alperes, hogy kialakítható lett volna napi rutin, amelyben a főbb gondozási tevékenységek a házi segítségnyújtás biztosítására nyitva álló időben lebonyolíthatók lettek volna (borotválkozás, mosdás, tisztálkodás, főbb étkezések).

Azt is figyelembe kell venni ezen igény elbírálásánál, hogy **Név 1**nek csak az egyik keze sérült, ezért alappal nem támaszthatott igényt teljeskörű gondozásra, hiszen az egyik kéz sérülése, bár akadályozza a sérültet a teljeskörű önellátásban, de azt nem teszi lehetetlenné. Ezért **Név 1** csupán segítségre szorult, nem teljeskörű gondozásra, ellátásra.

Ezt a segítséget a házi segítségnyújtás keretében hétköznapiakra igényelhető gondozás meg tudta volna adni.

A gondozási szükségletet az alperes a fellebbezésében napi 2 órában ismerte el. Ennél több gondozási szükségletet a felperes a perben nem bizonyított, arra pedig tévesen utalt az elsőfokú bíróság, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes 3 órában elismerte ezt az igényt. Az alperes a 33. számú jegyzőkönyvben ezt kifejezetten vitatta.

Ezért az alperes alappal hivatkozott arra, hogy hétköznapi az általa elismert napi 2 órában 85 forint/óra alapulvételével indokolt a kártérítés megállapítása.

Hétvégekre az alperes 700 forint/óra díjat elismert. Mivel hétvégeken a szolgálat nem működik, e napokra az alperes az elismerése alapján köteles a kár megtérítésére.

Az ítéletábra ezen okfejtés alapján a III. tétel alatt érvényesített igényre megítélt 432.600 forintot 108.820 forintra szállította le.

A IV. tételszámon a háztartási és ház körüli munkaerőpótlás költségét érvényesítette a felperes.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában azt rögzítette, hogy a felek álláspontja ezen igény kapcsán kizárólag annak időtartamában tért el.

Ez a megállapítás azonban téves, mert az alperes az elsőfokú eljárás során következetesen arra hivatkozott, hogy **Név 1** az alapbetegségei miatt már a bántalmazást megelőzően sem volt képes a

háztartásban és a ház körül munkát végezni. Idézte az orvosszakértő azon megállapítását, miszerint **Név 1** súlyos máj- és vesebeteg volt, és e megbetegedései olyan súlyos előrehaladott stádiumban voltak, hogy a mindennapi életvitelében is akadályozták, ezért bizonyosan nem volt képes kertművelésre, állatgondozásra, a ház körüli munkák ellátására.

Téves megítélése folytán az elsőfokú bíróság nem vetette egybe és nem mérlegelte a IV. pontban előterjesztett igény kapcsán beszerzett bizonyítékokat.

Az ítéletábrának a másodfokú eljárásban azonban volt arra lehetősége, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokat a rPp. 206. §-a alapján értékelje és azokat meggyőződése szerint bírálja el.

Ennek során az ítéletábra megállapította, hogy az alperes által idézett szakértői megállapítás nem a vállsérülést megelőző időszakra, hanem a 2013. áprilisát követő időszakra vonatkozott. Azonban a rendelkezésre álló orvosi iratok alapján mégis megállapítható, hogy a vállsérülést megelőzően már nem volt **Név 1** olyan fizikai állapotban, hogy értékelhető, tényleges és komoly erőfeszítéssel járó munkát végezzen.

Már 2011 májusában kezelték a **Név 6 Kft. T3i** ápolási osztályán: nehézkes mozgás, nagyízületei fájdalmak, lábzsibbadás, aluszékonyság, meglassulás miatt végezték mozgásszervi rehabilitációját. A zárójelentés szerint elbocsátásakor is csak irányítással volt képes önellátásra. 2012. február 27-től március 12-ig a **Név 3** Kórház Belgyógyászatára savhematinsos hányás miatt vették fel. Felvétele napján delirium tremens miatt szedatívumokat kapott. 2012. március 28-tól április 6-ig ugyanezen osztály infektológiai osztályán feküdt hasi fájdalmak, hasmenés, zavartság miatt. Az orvosi iratokból kitűnően fizikai állapota ekkora már leromlott, mozgásszervi problémái komolyra fordultak, mozgása nehézkessé, nehezítetté vált. Ezt igazolja a büntetőeljárásban 2019. december 9-én készített orvosszakértői vélemény is, amely szerint a nem sérült bal oldali vállízületben is jelentős mozgáskorlátozottság volt észlelhető, és ez felvetette mindkét vállízület elfajulásos (degeneratív) jellegű alapbetegségét, porcelfajulását. Képalkotó eljárás igénybevétele nélkül is megállapította a szakértő, hogy **Név 1**nél a felső végtagi mozgások beszűkültek, és vélhetően a rendőri intézkedés pillanatában is szűkültek voltak. Azt is rögzítette, hogy a bemutatott orvosi dokumentációkban több helyen is rögzítették a röntgen felvételt leletező orvosok az ábrázolt csontok mézstartalmának csökkenését, azaz csonttrikulást.

Az ítéletábra megítélése szerint az elsőfokú eljárás során kihallgatott tanúk vallomása sem rontja le az orvosi iratokból és a büntetőeljárásban beszerzett szakvéleményből **Név 1** sérüléskori fizikai állapotára levonható következtetéseket.

Csak két tanú, **tanú 1** és **tanú 2** nyilatkoztak úgy, hogy a sérüléséig **Név 1** jó fizikai állapotban volt, és képes volt nehéz fizikai munka végzésére. Ugy emlékeztek, hogy 40-50 kilogrammos zsákokat hordott a hátán, ellátta az állatokat: lovakat, anyadisznókat, hízókat, malacokat, tyúkokat, kacsákat, és bár 2012-ben lovai már voltak, de más lovával még szántott. Ezenkívül művelte a családi házhoz tartozó kertet.

A többi tanú csak időpont megjelölése nélkül, vagy a sérülést jóval megelőző időszakra igazolta **Név 1** kielégítő fizikai állapotát.

Tanú 3 2007-2008-ig tudott egyértelmű nyilatkozatot tenni, az azt követő időszakban ritkábban találkozott **Név 1**el, mert hétközben nem volt otthon. Így csak délutánonként, esetleg hétvégén látta. **tanú 4** csak a vállsérülést követő időszakra tett értékelhető vallomást, a sérülés előtti időszakról csak általában, az időszakot be nem határolva nyilatkozott. **Név 2**, **Név 1** lánya annyit adott elő, hogy az édesapja 2005-ben, illetőleg azt megelőzően, az építkezésük során segített a nehéz fizikai

munkák elvégzésében, továbbá, hogy a nyugdíjazását követően igen tevékeny volt. Férje is a 2004-es építkezésre nyilatkozott részletesen. Ifj. Név 1 is a 2004-2005. évi nagyvenyimi építkezést említette, illetve az édesanyja nyugdíjazása előtti (2008-2010. közötti) időszakra említette az édesapja által végzett házimunkákat (főzést, porszívózást).

tanú 7 úgy nyilatkozott, hogy 2014-ig segített náluk Név 1, majd úgy pontosította a vallomását, hogy lehetséges, hogy csak 2013 őszéig.

Tekintettel azonban arra, hogy Név 1 vállta 2012-ben sérült meg, és ezt követően már bizonyosan nem tudott nehéz fizikai munkát végezni, utóbbi tanú vallomása a tényeknek ellentmondó, így a felperesi állítás bizonyítására alkalmatlan.

A tanúvallomások annyiban vannak összhangban egymással, hogy a 2007-2008-2009. évekre alátámasztják a Név 1 fizikai erejére és munkabírására vonatkozó felperesi előadást. 2012-re azonban - összevetve a tanúvallomásokat a rendelkezésre álló orvosi iratokkal - már egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy a rendőri intézkedéskor Név 1 a korábban általa elvégzett nehéz fizikai munkákat bizonyosan nem tudta a korábbi évekhez hasonló módon, teljes értékű tevékenységként elvégezni.

Ezért nem alapos a felperes IV. pontban érvényesített 288.400 forintos igénye.

Az alperes a fellebbezésében az V. ponttal kapcsolatban csupán annyit jegyzett meg, hogy „az V-ös sorszámot az ítélet kihagyta ezért ahhoz igazodva alperes is ezt teszi”, és nem adta indokát annak, hogy az V. tétel alatt megítélt követelést miért vitatja.

Tévedett az alperes, mert az elsőfokú bíróság ítéletének 7. oldalán alperes által elismert igényként tüntetett fel az V. tétel: kertművelés, munkaerőpótlási költségeként 362.250 forintot, és az általa megítélt marasztalási összeg is magában foglalja ezt az összeget.

Miután a jogi képviselővel eljáró alperes a fellebbezésében ezt az igényt ily módon - határozott kérelemmel és adekvát indokolással - nem vitatta, azt ítéltábla sem bírálta felül érdemben.

A VI. és VII. tételek a kórházi kezelésekkal kapcsolatos utazási és kísérő igénybevételével kapcsolatos többlet költségek.

A személygépkocsi használatának indokoltságával és a kárenyhítési kötelezettséggel kapcsolatosan az ítéltábla visszautal az I/2. és I/3. tételszámok alatt kifejtett jogi indoklásra: ez irányadó a VI. és VII. ponttal kapcsolatos igények érvényesítése kapcsán is.

Ezért a követelés csak részben, a kilométerenkénti 21 forint feletti részében megalapozott.

(VI. tétel: 85x174 km 537.672 forint üzemanyagköltsége leszállítva 310.590 forinttal, VII. tétel: 2x136,8 km 9.682 forint üzemanyagköltsége leszállítva 5.746 forinttal.)

Az ítéltábla teljeskörűen osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját arra vonatkozóan, hogy a gyógykezelésekre történő utazásokkor indokolt volt kísérő igénybevétele. Név 1 sérült karjának mozgáskorlátozottsága miatt ugyanis nem tudott gépjárművet vezetni. A gépjárművezetőnek a szállítás idejével csökkent az egyéb munkáira fordítható ideje, ezért az emiatt érvényesített munkaidő kiesés ellenértékének megfizetésére az alperes köteles.

Ennek összegszerűségét az ítéltábla érdemben nem vizsgálta felül, tekintettel arra, hogy az alperes e tétel összegszerűségét nem, csupán az okszerű felmerülését és indokoltságát vitatta.

A VIII. tétel alatt érvényesített, a büntetőeljárásban felmerült költségek megfizetését az alperes arra hivatkozással ellenezte, hogy azok a tényleges károkozókkal, tehát az alkalmazottaival szemben érvényesíthetők, továbbá, hogy a büntetőeljárás lefolytatása nem volt előfeltétele jelen pernek, mert a kártérítés iránti igény a büntetőeljárás lefolytatása nélkül is érvényesíthető.

Annyiban helytálló az alperes hivatkozása, hogy a büntetőeljárás lefolytatása nem volt előfeltétele a polgári pernek. Ha azonban a büntetőügyben eljáró bíróság nem állapította volna meg az elkövetők felelősségét, akkor a jogalap kérdésében a polgári eljárásban kellett volna bizonyítást lefolytatni és állást foglalni arról, hogy jogellenes volt-e az alperes alkalmazottainak magatartása. Ezért a korábban, a büntetőeljárásban felmerült költségek utóbb a polgári perben is felmerültek volna, mert a jogalapra vonatkozó bizonyítással az eljárás időtartama (ebből eredően a költsége) nőtt volna.

Az ítélet tábla figyelemmel volt arra is, hogy a büntetőügyben e költségek mint bűnügyi költség megfizetésére a bíróság nem kötelezte az elkövetőket.

A fentiekre tekintettel az ítélet tábla is a káreseménnyel okozati összefüggésben felmerült és indokolt költségnek minősítette a büntetőeljárásban a felperes által megfizetett összeget.

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, és az alperest terhelő kártérítés összegét 1.897.184 forintról 964.594 forintra leszállította azzal, hogy a kamatfizetés kezdő időpontját, illetve a kamat mértékét nem érintette.

Az ítélet részbeni megváltoztatásával változott a pernyertesség-pervesztesség aránya: a felperes keresete csak 30%-ban vezetett eredményre.

Ehhez igazodva az ítélet tábla megváltoztatta az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezéseket is. Mellőzte az alperes elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését, és a felperest kötelezte az rPp. 81. § (1) bekezdése alapján arra, hogy részben fizesse az alperes elsőfokú perköltségét. Az ügyvédi munkadíjból álló részperköltséget a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet (IM r.) 3. § (2) bekezdésének a) pontja alapján számította ki az alábbiak szerint: a pertárgy értékének 5%-a 164.750 forint. Ennek 30%-a (49.425 forint) jár a felperesnek, 70%-a (115.325 forint) pedig az alperesnek. A felperes a két díjösszeg különbözetét: 65.900 forintot köteles ügyvédi munkadíjként megfizetni az alperesnek. A felperes azonban előlegezett az elsőfokú eljárás során 157.449 forint szakértői díjat, melynek 70%-a (110.210 forint) a terhén marad, 30%-át (47.230 forint) azonban köteles a számára az alperes megfizetni.

Így a felperes 18.670 forint (65.900-47.230) részperköltség megfizetésére köteles.

A pernyertességi-pervesztességi arányra figyelemmel a felperes a feljegyzett 197.700 forint eljárási illeték 70%-át (138.400 forint) köteles megfizetni az államnak, míg a fennmaradó eljárási illetéket az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli.

A fellebbezés részben (62%-ban) eredményre vezetett, ezért az rPp. 81. § (1) bekezdése alapján a felperes a fellebbezési eredményesség arányában köteles az alperes másodfokú, ügyvédi munkadíjból álló perköltségének megfizetésére is. Ennek összegét az ítélet tábla az IM. r. 3. (5) és (6) bekezdése alapján, a felek által egymásnak fizetendő díjak kivonása után 9.000 forintban határozta meg.

A felperes köteles az 1.499.314 forint fellebbezett érték után az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 46. § (1) bekezdése szerinti 8% mértékű fellebbezési illeték (115.945 forint) 62%-ának (74.400 forint) állam javára történő megfizetésére is, míg a fennmaradó fellebbezési illetéket az állam viseli.

Győr, 2020. május 26.

dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

dr. Molnár Andrea sk.
előadó bíró

dr. Maurer Ádám sk.
bíró